

מהדורת סיכומי
גליון 26

סיכומי הדף - הידומי

רבי יהושע בן קרחא אומר: כל הלומד תורה ואינו חוזר עליה - דומה לאדם שחורץ ואינו קוצר. פנחס דרין צ"ט

מסכת שבת קח - קיד

דף קח

על איזה עור מותר לכתוב תפילין? (שם עור)

עור של עוף טהור (אפי' שיש נקבים בעור, מ"מ הדין עובר עליהם), וספק על עור של דג, (ספק אי פסקת זוהמתם)

מותר להקטיר עולת העוף עם העור שלו [בכנפיו] (ולא תימא שהוא מאיס בגלל הנקבים)

רב הגיע לבבל ונעשה לו נס שעלתה הים, וקרנא הלך לבדוקו בתורה, וקיללו רב, וכן שמואל ציער אותו במאכלים וקיללו רב.

דב: הוא אדום, (ורק כך תמא) [ויראו מואב מנגד את המים אדמים כדם]

מילה: באותו מקום - [ערלתו - ערלתו: דבר שעושה פרי \ וערל זכר: מקום שניכר בין זכרות לנקבות]

על עור של איזה בהמה מותר לכתוב תפילין?

עור בהמה או חיה טהורה, ואפי' נבלות וטרפות שלהן. [נהרג ע"י ה' בעצמו] אבל לא ע"ג עור בהמה או חיה טמאה, (וכ"ש נבלה וטרפה שלהן). [למען תהיה תורת ה' בפיך], (והלמ"מ שנכרכים בשער בהמה טהורה, ונתפרים בגידן, ולא בשל בהמה טמאה)

עשיית מי מלח בשבת

אין עושין מי מלח מרובין, מי מלח עזין, (כל שהביצה צפה בהן. שני שלישי מלח ושליש מים), אבל מי מלח מועטין, מותר.

ולר' יוסי: לרב יהודה: גם מרובים מותר, לריו"ח ורבה: (ותניא כוותיה) גם מועטים אסור, ורק אם נותן שמן תחילה מועט,

מליחת מאכלים בשבת

לרב יהודה: אין מולחין (ג וד') צנון וביצה בשבת, [נעשים קשים והוי תיקון] ולהזיקה ביצה מותרת, אבל מותר לטבול במלח צנון ולאכולו,

אתרוג צנון וביצה, לולי קליפתן החיצונה - אינן יוצאין מבני מעיים לעולם.

מעולם לא טבע, לא קורה ולא גברא בים סדום, ומותר לרחוץ העין במים זו, [לא מוכח מילתא דעביד לרפואה, אבל לפתוח ולסגור העין משמע שאסור, (כמו יין)]

ממה מותר להתרפאות בשבת?

יין: בתוך העין - אסור, (מוכח דלרפואה) על גב העין - מותר, [נראה כרוחץ].

רוק תפלי: אפילו על גב העין - אסור. [מוכח דלרפואה]

קילורין: אם שרה אותם מע"ש מותר, [לדידיה יש היכר, ולאחרים נראה כרחיצה], אבל אסור לפתוח וסגור העין כדי שיכנס הקילורין, ולעצם הרפואה עדיף טיפת צונן שחירת, ורחיצת ידים ורגלים בחמין ערבית,

הנוגע בידיו לפני שנטל אותם שחירת משיל רוח רע 'ת מלך'

בעין, (מסמא) בחוטם, בפה, (מעלה בו ריח הפה) באוזן, למקום ההקוה, לאמה, [לרש"י: מביא לידי קרי] לפי טבעת, לגיגית. והשם פוך בעיניו, מעביר רוח רע 'בת מלך', ופוסק את הדמעה, ומרבה שיער בעפעפים.

דף קט

כוסבר וכל מיני כשות אין בהן משום רפואה, אבל גריגרא, ומטרווא (מין כשות), אסורים משום רפואה, [מוכחא מילתא]

האם מותר לטוח שמן וביצים מגולגלין, על הצלי כשהוא חם, משחשכה?

לזעירי: מותר. [כמו שמותר לשמר יין או מים צלולים כיון דמשתתי בלא"ה, וה"נ אין כאן תיקון]

לחייא בר אשי: אסור, [תיקון אוכלא]

אסור לטרוף ביצים מגולגלין בקערה.

דרך הרפואה למכה על היד

מי שנגפה ידו או רגלו, צומתה ביין כדי להעמיד הדם, אבל לא בחומץ [הוא חזק וניכר שהוא רפואה]

ואם הוא מעונג, אף היין לו כמו החומץ ואסור. [כל דבר חזק צומת את בשרן], אבל אם היה מכה ע"ג היד מותר בכל דבר [סכנה]

במה מותר לרחוץ?

רוחצים במי גרר, במי חמתן, במי עסיא, ובמי טבריא. [דרך לרחוץ בהם], ובמים יפים של הים הגדול, וכן במי משרה ובימה של סדום, אם לא משתהה במים, (אע"פ שיש לו חטטים בראשו).

מה הדין של כל הימים לטבול בהם?

לר"מ: כל הימים כמקוה (לטהר רק באשבורן) [ולמקוה המים קרא ימים]

לר' יהודה: רק ים הגדול כמקוה, (ומש"כ ימים, ששם נקוו כל מימי בראשית), ושאר הימים כמעייין.

לר' יוסי: כל הימים כמעייין, (לטהר אף בזוחליו) אבל אינם מים חיים, (לזב, מצורע, ומי חטאת)

מה מותר לחולה לאכול ומה אסור?

כל האוכלין או המשקין של הבריאים אוכל אדם או שותה לרפואה, (אפי' טחול לשינים, וכרשינין לבני מעיים. ומי צלפין בחומץ). וכן וגם מי דקלים לצמאו (למי שאינו חולה), וסיכת שמן עיקרין שלא לרפואה, מותר.

אבל מי דקרים - (דוקרים את המרה \ זיתום המצרי), מי דקלים (שיוצאין מן שני דקלי). וכוס עקרין, אסור [מפני שהן מיוחדים לרפואה].

למי מותר לשתות כוס של עיקרין?

רק לאשה, [אינה מצווה על פו"ר] ולריב"ב באשה עקרה או זקנה (דאל"ה מצווה על פו"ר).

אבל אדם אפי' מסורס אסור לסרסו, [ומעוך וכתות], ואפי' זקן, אפי' שלא בכונה,

מה הם המאכלים הבריאים המכובבאים במשנה?

אזוביון: אזוב שגדל במקום גמי,

יועזר: נענע.

אמבוראה: עץ בלא ענף ששוקלים במים.

(אזוב של התורה: גדול על קוצים, מרוא חירורא, שמושוק)

דף קי

התבאר בארוכה: רפואה השותה מים מגולים, רפואה למי שבלע נחש, ולמי שנשכו נחש, (חוץ מאם עבר על דברי חכמים ינשכנו נחש ואין רפואה למכתו), ולמי שכרכו נחש, ולמי שרודפו נחש, ולאשה שמקנאה בה נחש.

דף קיא

ממה מותר להשתמש בשבת כדי להתרפאות?

אסור לגמוע ולפלוט חומץ, [טוב הוא לשניים, (ורק בחומץ ממש, ולא בקיוהא דפירי, ורק בדאיכא מכה)] וכן לסוך ביין וחומץ, [אין הדרך בזה בחול לשם תענוג]

אבל מותר לגמוע ולבלוע חומץ, (ורבא בהו"א התיר רק קודם טיבול), וכ"ש לטבול בחומץ, ולסוך בשמן,

ושמן ורד:

לת"ק: מותר רק לבני מלכים [שכן דרכן גם בחול], ובמקום דשכיה מותר לכל אדם, (רב).

ולר"ש: מותר לכל ישראל [כי הם בני מלכים].

פרק ואלו קשרים

קשר מה"ת: קשר הגמלין (הטבעת שקושרים על הגמל), וקשר הספנין (טבעת שקושרים על הספינה), קשר של הרצען החזיק את הרצועה במנעל,

קשר מדרבנן: קשר שקשורים על טבעת של הגמל או הספינה, קשר של התלמידים, (משארים אותו קשור קצת, עד שעת הטיט שאז מהדקים אותו), קשר של הדיוט שקושר הרצועה שזה מצתתקים רק עד חודש, **קשר המותר:** מפתח חלוקה של אשה, (אפי' שיש לה ב' קשרים) וחזי סבכה, (כי היא לא שולפת אותם בלי לנתקם), ושל פסקיא, ונודות יין ושמן, (אפי' שיש לו ב' פתחים), וקשר שעל הקדירה של בשר. (אפי' שיש פתח מן הצד), ולראב"י קשר לפני הבהמה בשביל שלא תצא. (אפי' שיש ב' חבלים, עי' רש"י) (וכן הלכה!), סנדל דבני מחווא (מתירים אותם בכל יום), נעלה שבה יוצאים ב' אנשים (כ"א מתאימה לפי מידת רגלו).

כל קשר שחייבין על קישורו חייבים על היתרו.

לר"מ: כל קשר שהוא יכול להתירו באחת מידיו אין חייבין עליו. **והטעם ספק:** יכול להתירו \ לא מיהדק, ונ"מ לעניבה, עי' להלן]

דף קיב

נפסקה רצועת סנדלו בשבת, מה יעשה?

אם בכרמלית, (שזה לא משתמר), מותר ליטול גמי לח ולקשור על הסנדל, **אם** במקום המשתמר, אסור,

מה דין הסנדל עצמה (שנפסקה הרצועה/החיצונית), **לגבי שבת וטומאה וחליצה?** **לת"ק:** מקבל טומאת מדרס, ויש לה תורת כלי לגבי שבת, [ראוי להפכה לרגל שמאל, (שזו הרצועה החיצונית נהיית פנימית),

לר"י: אינה מקבלת טומאת מדרס, ואינה כלי לגבי שבת, (ונחלקו אמוראים אליבא דריו"ח אי קיימ"ל כר"י), **אבל** אם נפסקה הרצועה הפנימית לכו"ע טמא [לא קפדי], **ולענין חליצה:** לת"ק חולצים בה, [ראויה לרגל שמאל, ואם הפכה כשר], **לר"י** לא חולצים בה [אין לה תורת מנעל כלל].

על מה נאמר הדין ד'פנים חדשות באו לכאן'?

כלי שניקב כמוציא זית, וסתמו, וחזר וניקב כמוציא זית, וסתמו, עד שהשלימו למוציא רימון, טוהר.

סנדל שנפסקה אחת מאוזניו ותיקנה - טמא מדרס, נפסקה שניה ותיקנה - טהור מן המדרס (אבל טמא מגע מדרס [נגעה בעצמה כשיצאה מן המדרס])

אם ראשונים בני מלאכים - אנו בני אנשים, ואם ראשונים בני אנשים - אנו כשאר חמורים,

דף קיג

מה מותר לקשור על הדלי בשבת?

הגורח: מותר [לא יבטלנו שם]

חבל דגרדי: לת"ק אסור [אטו חבל סתם], לר"י מותר [לא גזר]

חבל דעלמא: אסור.

ומה מותר לקשור על הפרה ועל האיבוס?

חבל דגרדי: מותר לקשור גם על הפרה וגם על האיבוס.

חבל סתם: רק אם אחד מהם כבר קשור, מותר לקשור את השני. (עי' תוס')

האם מותר לעשות עניבה בשבת?

לרבנן: מותר, [לא היו קשר, ולא גזרינן]

לר"י: אסור [היו קשר]

לר"מ: ספק. [עי' לעיל]

מה מותר לטלטל בכלי קיואי?

ב' הקנים, מותר לטלטלן בשבת. [הואיל ואינו מקפיד, אין מלאכתם רק לאיסור]

כובד העליון וכובד התחתון: לר"י ספק, **לשמאל** מותר, **לר"י בר יוואי** אסור [לא ניטלים, ולכן מלאכתם רק לאיסור].

עמודים: אסור [בבית חיישינן דלמא אתי לאשווי גומות]

מתי מותר לקפל בגדים אפילו ארבעה וחמשה פעמים בשבת?

בתנאי שיהיה באדם אחד, בגד חדש ולבן, ואין לו להחליף, הלא"ה אסור, **ואם** יכול לשלשל את בגדיו של חול ושלשלם, (ואי"ז גאוה כי עושה כך רק לכבוד שבת)

מותר להציע את המטות מלילי שבת לשבת, אבל לא משבת למוציא שבת. [הכנה]

האם מותר להכין מיו"כ לשבת, ומה הטעם? (קיפול בגדים והצעת המיטות)

לר"י: ש; מותר, [דחלבי שבת קרבים ביום הכיפורים, [עולת שבת בשבת], (דליו"ט א"צ פסוק, דמותר להקריב בו נדרים ונדבות)]

לר"ע: אסור [אין חלבי שבת קרבים ביום הכיפורים, (ועולת שבת בשבתו נדרש על יו"ט, דאסור להקריב בו נדרים ונדבות)]

ונ"מ במחלוקת זו: **האם** תוקעים ביו"כ שחל להיות בע"ש, כדי להודיע שלשנה אחרת

מותר להקריב חלבי שבת ביו"כ (כי קדושתו פחותה). **דלר"י:** ש, צריך לתקוע, **ולר"ע** לא תוקעים. **ולר"י זירא:** גם לר"י ש לא תוקעים דכהנים זריזים הם. (ומה שתקעו במקדש כדי להבטיל ממלאכה, היה זה לעם שבירושלים)

וכבדתו מעשות דרכיך: מלבוש של שבת (בגד = כבוד)

מעשות דרכיך: אסור לפסוע פסיעה גסה בשבת, (ובחול יש גם חשש עיוורון, שחזר ע"י כוס הקידוש) **ממצוא הפנך:** אסור לסייר בנכסיו לדעת מה הם צריכים, אבל צדקות ושדוכין מותר. [חפצי שמים]

ודבר דבר: מקח וממכר אסור, אבל הרהור בהם, מותר.

המהלך בשבת ופגע באמת המים, מה יעשה?

לר"ה: רק לפסוע עליה מותר, (מניח רגל ראשון לפני שעוקר שני)

לרבא מותר לדלג עליה, כשא"א לפסוע עליה,

מהו לאכול אדמה?

גם בחול יש איסור, [מזיק], **והאוכל** אדמה של בבל, כאילו אוכל אבותיו, (שנקברו שם), **וי"א** שקצרים ורשמים, ואף שנמחו במבול, מ"מ גזרו על האדמה כי היא מזיקה.

רות: בבואה אל בועז לבשה בגדי שבת, ואף שנעמי אמרה לה לרחוץ ואח"כ ללכת אל בועז, היא שינתה את הסדר בחכמה, (וכן שמואל עשה בחכמה, שלא אמר דבר ה', שמא זה לא היה השכינה שמדברת), **ומידת צניעות** היתה בה, שלא רצה ללקט שיבולים אלא עם אנשים מהוגנים, ולא לקטה השיבולים של הרצפה אלא מיושב, **וי"א** שידעה שלא לוקטים אלא ב' שיבולים, **ובועז** הציע לה לטבול פיתה בחומוץ, (טוב לשרב)

ורמז לה בועז שמתרת בקהל, [תידקין בנערותי], ושעתידה מלכות בית דוד לצאת ממנו, [הלום], ושעתידה להתחלק, [בצד הקוצרים], ושעתיד מנשה לצאת ממנה, [פתח בחומוץ], ושעתיד זרעה (דוד שלמה חזקיה, **וי"א** רבי, **וי"א** בעוה"ז עוה"ב ובימות המשיח), להיות עשירים.

הרוגי חיילי סנהריב

לריו"ח: גופם נשרף, אבל בגדם לא [תחת כבודו - מה שתחת הבגד נשרף]

לרבי אלעזר: כנ"ל [תחת כבודו - אש במקום גופם]

לרבי שמואל בר נחמני: הגשמה נשרפה וגופם קיים [תחת הגוף - כבני אהרון]

דף קיד

המקור לשינוי בגדים לכבוד שבת ותפילה, [ולבש בגדים אחרים - להוציא את הדשן]

גנאי הוא לתלמיד חכם שיצא במנעלים המטולאים טלאי ע"ג טלאי לשוק. (חשוב כיחף)

כל תלמיד חכם שנמצא רבב על בגד עליון או ש"ז על בגד תחתון, חייב מיתה, [משניא את ה', אהבו מוות]

איזה רבב חוצץ על המרדע ועל הבגדים?

רבב כל שהוא משני צדדים, על המרדע ועל הבגדים, - חוצץ, **ולרשב"ג** רק בכאיסר האיטלקי.

לרבי ישמעאל: לר"י: **בבגד** מצד אחד חוצץ. לר"י: **יוסי:** של ת"ח \ מלבוש של בלנים (לבן) - מצד א', ושל בור, מב' צדדיו. (ומרדע כבגד של בור).

תלמידי חכמים

נקראים בנאים, (עוסקים בבנינו של עולם), מחזירים להם אבידה (אם מקפיד להפוך את חלוקן), ממנים אותם על הציבור במקומו (אם שואלים דבר הלכה **במסכת אהת**), וראש ישיבה, (אם שואלים אותו **בכל מקום** והוא יודע), מצווים לעשות לו מלאכתו **ההכרחית**, (אם מניח חצפו ועוסק בחפצי שמים),

יו"כ שחל להיות ע"ש לא תוקעים כי להודיע שלשנה הבאה קניבת ירק מותרת ביו"כ, (אף שזה הכנה לחול), וכן לא תוקעים במוציא שבת שחל להיות ביו"ט, כי להודיע שמעתה מותר לשחוט, (אף שזה שבות קרובה), כי לא דוחים שבות (תקיעה) כדי להתיר איסור.

מתי מותר לנקוב ירק ביו"כ?

יו"כ הותר בקניבת ירק, וכן לפצוע באגוזים, ולפרכס ברימונים, מן המנחה ולמעלה (אף שזה הכנה לחול) [משום עגמת נפש], **ואם** חל יו"כ בשבת, לר"ה: אסור, [שבת שבתון], לריו"ח: מותר. (ותניא כוותיה).

וכשהתחילו לעשות קודם מנחה, הורה רב יהודה שאסור כלל לקנוב ירק.